

Синопис: Синопис Плісницько-підгорецького монастиря //Матеріали до історії Чина, монахів і монастирів святого Василя Великого. – Жовква, 1924, т.1; 1928, т.3.

Франко: Франко І.Я. Летопись Подгорецкого монастыря// Зібрання творів у 50 –ти томах. – Т.28. – К,1980. – С.323–329.

Чепіга: Чепіга І. Взаємодія української і церковнослов'янської мов XVI ст.(на матеріалах перекладів євангелій) //Записки НТШ. – Т.СХХХІХ. Праці філологічної секції. – – Львів, 1995р. – С. 277-298.

Шевчук: Шевчук В. Літописи споріднених монастирів // Пам'ять століть. –1996. №2. – С.97-99.

Stephania Lisnyak. The Falk-speaking elements in “The chronicle of the Pidhoretskiy abbey”. *The article deals with the peculiarities of the language “The chronicle of the Pidhoretskiy abbey”, especially Falk-speaking elements of it and their way into the written form of the literary one. These features are characterized into all structural levels. It has been defined that Falk-speaking words and forms changed the church-slavonic ones in one case and in the other one they used independently.*

Key words: *chronicle, a monument of monastic and church chronicle writing, Falk-speaking elements, structural level, lexical, phonetic, morphological elements.*

Лілія Невідомська (Тернопіль)

ІМПЛІЦИТНІ ДЕНОТАТИВНІ МІКРОКОМПОНЕНТИ ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ

У статті висвітлено проблеми прихованого вираження денотативних сем у змістовій структурі лексичного значення. Розглянуто імпліцитність, яка властива різним типам денотативних мікрокомпонентів – родовим, диференційним, негативним, okazionalnym тощо семам. Виявлено її особливості, пов'язані зі

складною будовою певних денотативних мікрокомпонентів чи характером лінгвальної об'єктивації деяких сем.

Ключові слова: експліцитність, імпліцитність, лексичне значення, сема, семема.

Лінгвістична інтерпретація семеми як полікомпонентної структури, що містить неоднорідні семи, викликала потребу класифікувати останні за різними параметрами. У працях, в яких розглядаються проблеми семної семасіології, пропонуються різні класифікації, що часто не збігаються. Достатньо широку типологію денотативних макрокомпонентів пропонує Й. Стернін, розрізняючи семи – узуальні, okazionalні, системні, особистісні, інтегральні, диференційні, яскраві, слабкі, постійні, ймовірнісні, позитивні, негативні (інклюзивні та ексклюзивні), актуалізовані, неактуалізовані та ін. [Стернін: 54-70]. Серед цих типів мовознавець окремо виділяє експліцитні та приховані семи. Інші дослідники виявляють експліцитні й імпліцитні компоненти значення [Васильєв: 98-99] або семи [Соколов: 43]. Зазначимо, що і в деяких роботах, зорієнтованих на теоретичні принципи породжувальної граматики, також знаходимо твердження стосовно проблеми прихованих семантичних показників – елементарних понять [Болинджер: 214-223].

У пропонованій статті ми ставимо за мету висвітлити коло питань, важливих для з'ясування імпліцитності денотативних сем, при виявленні якої на мікрокомпонентному рівні лексичного значення спостерігаються певні особливості. Варто наголосити на тому, що в семемі згадані складники здебільшого не мають прямих експліцитних виразників. Виняток становлять лише ті семантичні компоненти, які експліковані спеціальними формальними засобами. Інакше кажучи, членування семеми як одиниці змістового плану і відповідного їй експонента на безпосередні складники не збігаються, бо певні сукупності денотативних мікрокомпонентів здебільшого маніфестує лексема в цілому. Така інтегрованість вираження може наштовхувати на думку про прихований характер подібних сем. Це, зрозуміло, нівелює пізнавальний ефект поняття імпліцитності, тому що за цієї умови чи не всі семи, виділені в структурі денотативного макрокомпонента значення, доведеться визнавати імпліцитними. Розв'язання окресленої проблеми

вимагає достатньо чіткого з'ясування специфіки імпліцитних сем порівняно з експліцитними. У семасіологічних дослідженнях при їх розрізненні мовознавці спираються на критерії, які розкривають дещо по-різному.

Зокрема, Л. Васильєв зазначає: “Імпліцитні (приховані) компоненти значення не мають самостійного явного вираження у формальній лексико-граматичній структурі мови. Вони виражаються синкретично, тобто репрезентовані разом із іншими компонентами тої самої словоформи (лексеми) чи морфеми: (*человек* → *мужчина* – імплікований компонент 'человек' [...])” [Васильєв: 98-99]. Згаданий дослідник, розкриваючи сутність імпліцитності значенневих компонентів, указує на те, що через брак самостійного явного вираження їм властива синкретичність реалізації. Ця особливість є важливою для визнання імпліцитності сем. Однак у цитованому твердженні йдеться про відсутність самостійного явного вираження певного семантичного компонента у всій “формальній лексико-граматичній структурі мови”. На наш погляд, наведений автором приклад не зовсім підтверджує такі надто широкі межі невираженості. Адже виявлений мовознавцем прихований компонент “*человек*”, імплікований у семантичному складі слова *мужчина*, в російській мові може бути експлікованим, але вже у вигляді значення, притаманного окремій співвідносній лексемі – *человек*.

Мовознавці привертають увагу ще до одного критерію прихованості сем, який, по-перше, ґрунтується на визнанні можливої неелементарності певних прихованих мікрокомпонентів, а по-друге, базується на нерозривному зв'язку імпліцитності з експліцитністю. Так, наприклад, слово *рослина* як лексична одиниця сучасної української мови означає “*організм, який живиться неорганічними речовинами повітря і ґрунту, є однією з форм існування живої матерії на Землі [...]*” [СУМ VIII: 883]. Поряд із цим сема “*рослина*” наявна у лексичному значенні іншої назви, а саме: *дерево* – це “*багаторічна рослина з твердим стовбуром і гіллям, що утворює крону*” [СУМ II: 246]. Причому тут мікрокомпонент “*рослина*” не втрачає своєї складної (неелементарної) структури певною мірою відповідної наведеному значенню співвідносній лексемі. Тим самим останнє виглядає своєрідно прихованим у співвідносній семі, що входить до складу наведеної семі слова

дерево. І до проникнення в структуру вказаного мікрокомпонента він на цьому рівні інтерпретації виступає як експліцитна сема згаданої семіми. Натомість при глибшому осмисленні інформативності експліцитного, але неелементарного складника “*рослина*” можна виявити в ньому інші семи на зразок: “*організм*”, “*жива матерія*”, “*живлення неорганічними речовинами*” і под. Якраз такий підхід до встановлення специфіки одного з аспектів семної імпліцитності пропонує Й. Стернін. На його думку, експліцитні семи репрезентовані в значенні безпосередньо, явно, вони не містяться в будь-яких інших семімах, наповнюють структуру значення, розташовуючись одна за одною. На відміну від них, приховані семи містяться в інших семімах і наповнюють значення “вглиб” [Стернін: 62].

Отже, імпліцитними визнаються денотативні семи, які входять до складу інших експліцитних мікрокомпонентів. Такі приховані семи можна встановити шляхом виявлення структури відповідних неелементарних компонентів словесного значення. Тим самим критерієм імпліцитності певних сем доцільно визнати те, що ці складники згорнуто містяться в інших мікрокомпонентах семіми. Він ґрунтується на відомих у семасіології положеннях, згідно з якими: а) певне значення може входити в інше у вигляді складової частини останнього та б) для словесного значення характерна змістова структура, якій властива глибина. Із цього випливає, що частина сем, прихованих у глибині одного словесного значення, наявні в експліцитній площині іншого. Така своєрідна семантична повторюваність виступає одним із тих важливих чинників, які забезпечують змістову єдність лексичної системи мови.

Існування імпліцитних складників денотативного макрокомпонента лексичних значень потребує відповідної спрямованості семасіологічного аналізу. Й. Стернін, зокрема, вважає, що дослідник вибирає масштаб, в якому він буде розглядати значення слова [Стернін: 63]. Якщо мовознавець не ставить мети заглибитися в зміст кожної семи, то він інтерпретує їх як експліцитні і семантично неструктуровані мікрокомпоненти. Так, наприклад, у значенні лексеми “*пелюстка*” – “*окремий листок із віночка квітки*” [СУМ УІ: 114] експліцитними складниками можна визнати наявні у ньому семи: “*листок*”, “*віночок*”, “*квітка*”. При зменшенні

масштабу, зорієнтованому якраз на проникнення в змістову структуру мікрокомпонентів, у їх складі можна виявити ряд прихованих сем, аналогічних до тих, що експліковані в межах значень, притаманих співвідносним лексемам, наприклад: *квітка* – “частина рослини, що виростає на кінці стебла або гілки й складається з маточки, тичинки й пелюсток навколо них; звичайно має різне забарвлення та приємний запах” [СУМ ІV: 135].

Встановлення усіх імпліцитних сем у складі денотативного значеннєвого макрокомпонента значної кількості лексичних одиниць – складне дослідницьке завдання. Крім того, його повне й беззастережне виконання здатне, як нам видається, викликати і певний небажаний ефект. Адже відповідне проникнення у змістову структуру якихось мікрокомпонентів веде до виявлення інших неелементарних сем, при розгляді яких, зрозуміло, доведеться постійно переходити з одного глибинного щабля семантичної прихованості на інший. У певних випадках надмірна зосередженість на цьому може, мабуть, породжувати так звану “нерозумну безконечність” лінгвістичної інтерпретації семантики словесних знаків. Саме тому варто погодитися зі слушною думкою Й. Стерніна, який не вважає за необхідне виділяти всі приховані семи у значенні, “бо для опису комунікативної реалізації слова звичайно досить двох-трьох рівнів глибини значення” [Стернин: 64]. Доцільно також наголосити на тому, що подібне обмеження стосується й сприйняття лексичної семантики носіями мови. Для них також важливо, якщо виникає відповідна потреба, осмислювати насамперед лише ті семи, приховані у значенні, які забезпечують належну достатність його розуміння, впливають на семантичну сполучуваність слів у висловленнях.

Розрізнення імпліцитних та експліцитних сем помітно утруднює і брак належної погодженості мовознавчих поглядів на класифікацію мікрокомпонентів та їх термінологічне окреслення. Так, наприклад, деякі дослідники вказують, що експліцитними варто вважати “лексичні семи, які складають основний понятійний зміст тих чи інших лексем” [Васильєв: 98]. Однак основний понятійний зміст становить собою інтенціонал значення, який містить родову та диференційні семи. Якщо так, то із наведеного твердження можна зробити висновок, що зазначені

мікрокомпоненти не мають жодного стосунку до імпліцитності. Проте розглянуті нами факти, трактування аналогічних випадків дослідниками засвідчує протилежне. Адже заглиблення у структуру як родових сем (архісем, гіперсем), так і диференційних сем (гіпосем) дає змогу простежувати приховані в них компоненти. Додамо, що певні прояви імпліцитності характерні не лише для згаданих інтенціональних мікрокомпонентів, але й для семних конкретизаторів. Так, наприклад, значення лексеми “криголам” – “потужне судно, що ламаючи кригу, прокладає шлях іншим суднам у замерзлому морі, річці тощо” [СУМ ІV: 342] містить родову сему “судно” з її конкретизатором “потужне” та кілька гіпосем, як-от: “море” з конкретизатором “замерзле”. У виділених експліцитних семах приховані інші мікрокомпоненти: “судно” – “інженерна споруда”, “перевезення”, “вода”, “люди”, “вантаж”; “море – “частина океану”, “великий водний простір”, “гірко-солоня вода”, “частково оточене суходолом”. Подібне стосується також наведених конкретизаторів: “потужне (судно)” імплікує сему “велика кількість виконуваної роботи”, “замерзле (море)” – “холод”, “твердість”. До аналогічної імплікувальної здатності семних конкретизаторів привертає увагу Й. Стернін [Стернін: 63].

Як ми вже зауважували, лінгвісти послуговуються й іншим критерієм імпліцитності сем, зокрема розрізнявальних, який спирається на відповідний спосіб вираження цих компонентів [Васильев: 98]. Йдеться про те, що в лексичному значенні наявні такі гіпосеми, які, не маючи спеціальних експліцитних виразників у формальній структурі лексеми, реалізуються синкретично. Вони виявляють себе у відповідному лексико-семантичному зіставленні, наприклад: *йти* – *плентатися*. Дієслово *плентатися* означає “*йти, їхати, пересуватися повільно, через силу*” [СУМ VI: 575]. Наведене значення містить диференційні ознаки “повільно”, “через силу”, що вказують на незначну інтенсивність руху. Зауважимо, що в українській мові протилежну ознаку (більшої інтенсивності якогось процесу) в дієсловах певною мірою виражають суфікси (*стрибнути* – “*підсил. до стрибнути*” [СУМ IX: 766]. На противагу цьому, семи на зразок “повільно”. “через силу” в лексемі *плентатися* афіксально не експліковані. Подібні компоненти разом із іншими семантичними складниками значення синкретично маніфестує дієслівна словоформа, що є

достатньою підставою для того, щоб вважати такі формально не виражені семи імпліцитними. Їх сприйняття забезпечує відповідний парадигматичний та синтагматичний контекст. До цього варто додати, що у висловленні згадані приховані компоненти можуть бути оприявлені за допомогою інших лексем, значення яких відповідає імпліцитній семі. Це спостерігаємо, зокрема, в реченні, яке в тлумачному словнику ілюструє значення аналізованого дієслова: *Воли помалу пленталися дорогою* [СУМ VI: 575]. Тут уживання прислівника *помалу* контекстуально підтримує мікрокомпонент “*повільності*”, прихований у семі дієслова *плентатися*.

Розглянуті прояви імпліцитності стосувалися передовсім родових і диференційних сем. Виділення цього виду мікрокомпонентів лексичного значення ґрунтується на ідентифікувальній та розрізнявальній функціях, які виконують основні змістові семи в межах певних лексико-семантичних парадигм. Однак згадані семантичні складники не вичерпують собою усієї різноманітності сем, які можна класифікувати й за іншими параметрами. Зокрема, за стосунком до системи мови дослідники розрізняють узуальні та оказіональні, системні й особистісні семи, а за наявністю чи відсутністю відповідної денотативної ознаки – позитивні й негативні семантичні компоненти. В основі подібних класифікацій (детальніше про типологію денотативних сем див.: Стернин: 54-70, Селіванова: 526) лежать характеристики, які можуть впливати на імпліцитність сем, що належать до згаданих чи будь-яких інших їх різновидів. Цей аспект прихованості семантичних мікрокомпонентів ще недостатньо вивчений і потребує спеціального дослідження. Ми торкнемося лише деяких моментів, які важливі для розкриття суттєвих рис самої імпліцитності.

Так, із цього погляду увагу привертають насамперед оказіональні семи, які виявляють себе в контексті, наприклад: *Кипить студентство на тарелі площі, І рве офіційні береги, І точе маніфесту теплі моці* [І. Драч]. У цитованому поетичному уривку спостерігаємо трансформацію певних загальномовних значень лексеми *берег*. Причому аналізоване висловлення нашоухує на думку, що тут базою семантичного перетворення могли виступати близькі лексико-семантичні

варіанти: “край землі, що межує з поверхнею річки, озера, моря і т. ін.” та тільки мн. “краї тканини, посуду” [СУМ І: 158]. Обидва наведені значення містять родову сему “край (межа)” та відповідні семні конкретизатори: “річка”, “посуд” і под. У художньому мовленні контекст (*студентство на площі рве офіційні береги*) усуває, своєрідно гасить якраз ці узуальні конкретизатори. Їх заступає okazіональна сема “офіційність”, у глибшій структурі якої приховані компоненти “проурядовість”, “напівофіційність” [пор. СУМ У: 817], що репрезентують ознаки, пов’язані з політикою, владою. Отже, в цитованому уривку слово *береги*, набуваючи okazіональних семантичних компонентів, означає вже “всілякі напівофіційні чи офіційні обмеження насамперед політичного характеру”. Зрозуміло, що запропоноване тлумачення аж ніяк не вичерпує усієї багатовимірності естетичного змісту, вираженого в аналізованому висловленні. Мета цього і подібних семасіологічних пояснень полягає в тому, щоб розкрити механізми семантичної трансформації, яка забезпечує формування певного поетичного, метафоричного, значення. У розглянутому випадку воно виникає внаслідок контекстного наведення okazіональних сем, появу та осмислення яких опосередковує лише контекст. А з цього випливає, що такі okazіональні мікрокомпоненти денотативної семантики за своєю природою належать до імпліцитних.

Варто вказати на те, що okazіональні семи вважають також потенційними [Селіванова: 526]. Якщо саме таке розуміння вкладати в терміноозначення “потенційна сема”, то тоді такі потенційні мікрокомпоненти доведеться визнати прихованими. Проте прикметник *потенційний* може мати й дещо інше значення: “який існує в потенції”, “віртуальний”, тобто “неактуалізований”. І коли семи називати потенційними, маючи на увазі лише їх можливу актуалізацію, то в цьому сенсі риса “потенційні” автоматично не збігається з характеристикою “імпліцитні” (“приховані”), бо імпліцитне або експліцитне вираження стосується передовсім будь-яких не віртуальних, а реалізованих компонентів лексичної семантики.

Класифікуючи значеннєві мікрокомпоненти, окремі дослідники виділяють ще постійні та ймовірнісні складники. Ймовірнісні семи відображають ознаки, притаманні предмету не завжди, а такі, що виявляють себе з певним ступенем

ймовірності [Стернин: 61]. Думаємо, що викладене трактування дає змогу вважати ймовірнісними розглянуті okazіональні семи, появу яких певною мірою прогнозує контекстна взаємодія семантики лексичних одиниць у межах висловлення. Проте ймовірнісними можуть бути також й узуальні семи. Щодо цього доцільно привернути увагу до деяких положень, висунутих М. Нікітіним. Зокрема, він стверджує, що інформація про денотат, виражена словом у тексті, складається з обов'язкових змістових і деякої частини "імплікаціональних ознак, актуалізованих контекстом". Крім того, дослідник вважає, що імплікація ознак може бути "сильною (обов'язковою, необхідною), високоюймовірнісною, слабкою (вільною) та негативною" [Никитин: 61]. Визнаючи високу ймовірність контекстного виведення певних денотативних ознак, можна припустити, що вони реалізуються у відповідних узуальних семах. Розглянемо, наприклад, компоненти значення лексеми *рушник* - "*шматок декоративної тканини з вишиваним або тканим орнаментом; традиційно використовується для оздоблення житла, в українських народних обрядах і т. ін.*" [СУМ УІІІ: 919]. Воно містить ймовірнісні семні конкретизатори, частину яких лексикографи навіть не фіксують, лише вказують "і таке інше". До зафіксованих у словниковому тлумаченні належать конкретизатори "*вишиваний*" або "*тканий*", що стосуються семи "*орнамент*". Вони є узуальними і відзначаються високим ступенем імовірнісної реалізації. За характером виявлення такі семні конкретизатори можна визнавати імпліцитними компонентами семми, бо їх розрізнявальна функція спирається на контекст. Важливо зазначити, що досить часто у висловленнях іменник *рушник* супроводжують означення *вишитий, тканий тощо*, які об'єктивують згадані приховані семи, як-от у висловленнях В. Скуратівського: *Вишитий рушник створював настрій, формував естетичні смаки [...]* чи *Перший ~~вишитий~~ рушник призначався для гостей*. Інколи аналізовані конкретизатори актуалізовані в тексті згаданого автора у такий спосіб, який вимагає додаткових мисленневих операцій: *Тільки ось на рушниках та деяких ужиткових вишиванках утрадиційнився лише чорний колір*. Тут, сприймаючи інформацію, адресат повинен зробити висновок: якщо мова йде про ужиткові вишиванки, то, мабуть, адресант має на увазі й вишивані рушники. Подекуди контекст не

забезпечує оприявлення згаданих імпліцитних компонентів: *Спасибі і дівонці, що рано уставала, тонко прjala і хорошенькі рушники придбала* [Г. Квітка-Основ'яненко]. Подібні висловлення засвідчують, що в певній комунікативній ситуації ймовірнісні приховані семи не отримують опосередкованого контекстного вираження, але узуальність таких розрізнявальних складників дає змогу реципієнтам легко домислювати їх і, якщо виникне потреба, відповідно диференціювати певні денотативні комплекси лексичного значення.

Згадані негативні семантичні мікрокомпоненти можуть реалізовуватися як імпліцитно, так і експліцитно. Так, у значенні лексеми *step* – “великий безлісий, вкритий трав'янистою рослинністю, рівнинний простір у зоні сухого клімату” [СУМ IX: 686] поряд із позитивними, наявна експліцитна негативна сема “безлісий”. Вона вказує на те, що номінованому об'єкту відповідна ознака не властива. Проте в певних випадках мікрокомпоненти цього типу виявляють себе як імпліковані. Причому вони домислюються шляхом логічного виведення із позитивних сем лексичного значення і належать до периферійної зони його імплікаціоналу. Розглянемо семантику слова *церква* в уривку із новели В. Стефаніка “Побожна”: *Станеш [Семене] насеред церкви, як сновида. Дивиси, а очі вже пішли у стовбір [...]. А я дивлюси, та й земля підо мнов горить зі встиду.* Тут згадана лексема вжита зі значенням “будівля, у якій відбувається християнське богослужіння” [СУМ XI: 202], яке містить позитивний семантичний мікрокомпонент – “проведення богослужіння”. Саме він імплікує сему “неможливості дрімання”, бо під час богослужіння християни повинні бути уважними, внутрішньо зосередженими. Ця імплікація спирається також на контекст, у якому виражено емоційне ставлення до поведінки Семена у церкві: *А я дивлюси, та й земля підо мнов горить зі встиду.* Аналізований компонент є не тільки заперечувальним, тобто негативним, але й вивідним, що свідчить про його імпліцитність.

Розгляд фактів імпліцитного вираження складників денотативного макрокомпонента лексичного значення показав, що прихованість характерна для сем різного типу. Зокрема, основні семантичні мікрокомпоненти, які виконують ідентифікаційну та диференційну функції, не є елементарними за своєю будовою.

Масштаб відповідного сприйняття, зорієнтований на проникнення у глибші пласти змістової структури цих складників, дає змогу виявляти приховані у ній семи. Останні, імпліцитно виражені в значенні одних лексем, відповідають аналогічним, однак уже експліцитним компонентам, наявним у складі семем інших співвідносних слів. Так, наприклад, значення лексеми *дерево* містить неелементарну архісему “рослина”, що приховує семи “організм”, “живлення неорганічними речовинами” та ін., які виступають експліцитними складниками семемі, притаманної слову *рослина*.

Крім того, семи, які диференціюють значення слів у межах певних лексико-семантичних груп, належать до імпліцитних, якщо не отримують формального експліцитного виразника і тим самим об’єктивуються лексемою синкретично. Вираження цих прихованих семантичних мікрокомпонентів, виявлених у парадигматичних зіставленнях на зразок *іти – плентатися*, опосередковує синтагматичний контекст.

Прихованість властива й іншим різновидам сем, зокрема оказіональним, які з’являються у контексті внаслідок семантичних перетворень загальномовних словесних значень. Імпліцитними є також імовірнісні мікрокомпоненти, що відображають не постійні ознаки предмета, а такі, які виявляються з певним ступенем ймовірності. Негативні семи, вказуючи на те, що якась ознака відсутня серед визначальних рис номінованого об’єкта, можуть реалізуватися і експліцитно, й імпліцитно. Прихованість характерна для негативних семантичних складників, які є виведеними із позитивних значеннєвих компонентів.

Аналізовані денотативні семи репрезентують насамперед імпліцитність, яка спирається на вивідну природу домислювання прихованих компонентів лексичних значень. Якщо поява таких складників пов’язана з контекстним перетворенням загальномовної семантики, то такі випадки демонструють імпліцитність модельованого типу.

ЛІТЕРАТУРА

- Болинджер: Болинджер Д. Атомизация значения // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1981. – Вып. X. – С. 200-234.
- Васильев: Васильев Л. М. Современная лингвистическая семантика: Учебное пособие для вузов, – М.: Высшая школа, 1990. – 176с.
- Никитин: Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения. – М.: Высшая школа, 1988. – 168с.
- Селіванова: Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716с.
- Соколов: Соколов О. М. Основы имплицитной морфологии русского языка. – М.: Изд-во Российского ун-та дружбы народов, 1997. – 204с.
- Стернин: Стернин И. А. Лексическое значение слова в речи. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1985. – 172с.
- СУМ: Словник української мови. В 11-ти томах. – К.: „Наукова думка,” 1971 – 1980.

Lilia Nevidomska. The implicit denotative mikrocomponents of lexical meaning.

The article deals with the problems of the inner expressions of denotative semes in the contextual structure of the lexical meaning. It focuses on the implicitness which is the characteristic feature of different types of denotative mikrocomponents – differential, negative, occasional semes etc. Special attention is paid to the peculiarities connected with the complicated structure of certain denotative mikrocomponents or with the specificity of lingual objectivation of some semes.

Key words: *explicitness, implicitness, lexical meaning, seme, sememe.*

Петро Мацьків (Дрогобич)

**ПОНЯТТЄВЕ ПОЛЕ ”СВЯЩЕННА ДІЯ”(НАЗВИ ОБРЯДІВ) У
ЛІНГВІСТИЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ**

У статті розглядається поняттєве поле “священна дія”(назви обрядів) в діяхронному аспекті, з’ясовується внутрішня форма номенів, проводиться їх